

[...]

34.061-34.185/II/PN
MD/RV

Betreft: circulaires betreffende de taalhoffelijkheidsakkoorden van 28 november 1996.

Mijnheer de Minister-president,

Ter zittingen van 20 februari, 13 en 20 maart, en 26 juni 2003, hebben de verenigde afdelingen van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht een onderzoek gewijd aan de klachten van 3 maart en 20 augustus 2002 die tegen de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en het College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie werden ingediend wegens het feit dat de circulaires van 9 oktober 2000, 6 november 2000 en 19 juli 2002, betreffende de verbetering van het onthaal van de gebruikers van de plaatselijke diensten, richtlijnen omvatten die strijdig zijn met artikel 21, §§ 2 en 5, van de bij koninklijk besluit van 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken (SWT).

Op grond van de discussies die door de VCT aan het onderzoek van deze klachten werd gewijd, werd in de verenigde vergadering van de afdelingen geen meerderheid bereikt.

Conform artikel 9 van het koninklijk besluit van 4 augustus 1969 tot regeling van de rechtstoestand van de voorzitter en van de leden van de VCT en tot regeling van dezer werking, wordt hierbij een beknopte nota gevoegd die de uitgebrachte meningen weergeeft.

MENING VAN DE LEDEN VAN DE FRANSE AFDELING

De klacht van 3 maart 2002 (dossier 34.061) gaat over het feit dat de circulaires van 3 december 1997 waarbij, op grond van het taalhoffelijkheidsakkoord van 28 november 1996, en onder bepaalde voorwaarden, aan contractuele personeelsleden van de plaatselijke besturen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, een termijn van twee jaar werd toegekend om te slagen voor SELOR-examens, met twee jaar werden verlengd bij brieven van 9 oktober 2000 aan de gemeenten, en van 6 november 2000 aan de OCMW's.

Sinds 19 juli 2002 vervangen de nieuwe circulaires de richtlijnen van de circulaires van 1997 (die werden verlengd bij brieven van 9 oktober en 6 november 2000).

Tot besluit, is de klacht ontvankelijk maar achterhaald sinds de nieuwe circulaires van 2002.

De klacht van 20 augustus 2002 (dossier 34.185) gaat over de nieuwe circulaires betreffende de taalhoffelijkheidsakkoorden, die werden gestuurd aan de plaatselijke besturen van 19 juli 2002.

De Franse afdeling constateert dat die circulaires, met verschillende modaliteiten, steunen op dezelfde basis als de voorgaande circulaires:

- naleving van het taalhoffelijkheidsakkoord van 28 november 1996;
- mogelijkheid tot het aanwerven van contractuele ambtenaren die nog geen taalexamens hebben afgelegd;
- verlening van een, op bepaalde voorwaarden vernieuwbare termijn van 2 jaar om te slagen voor de SELOR-examens;
- verplichting, voor de personeelsleden die over die termijn beschikken, om een taalopleiding te volgen;

Net als de VCT in het vroegere advies 29.348E, herinnert de Franse afdeling er derhalve aan dat het schriftelijk examen moet worden afgelegd vóór de benoeming; artikel 21, § 2, bepaalt immers m.b.t. elke kandidaat die dingt naar een ambt of betrekking in de plaatselijke diensten van Brussel-Hoofdstad, dat *"het toelatingsexamen voor iedere kandidaat een schriftelijk examen over de elementaire kennis van de tweede taal (omvat). Indien geen toelatingsexamen voorgeschreven wordt, moet de kandidaat, vóór zijn benoeming, aan een schriftelijk examen over dezelfde kennis onderworpen worden"*.

Het mondeling examen waarin wordt voorzien door artikel 21, § 5, van de SWT, moet worden afgelegd vóór elke benoeming of bevordering. Dat artikel bepaalt immers dat *"niemand tot een ambt of betrekking kan benoemd of bevorderd worden, waarvan de titularis omgang heeft met het publiek, indien hij er niet mondeling van laat blijken door een aanvullend examengedeelte of door een bijzonder examen, dat hij een aan de aard van de waar te nemen functie aangepaste voldoende of elementaire mondelinge kennis bezit van de tweede taal"*. Zie in dat verband het advies 24.050 van 13 mei 1992.

De Franse afdeling constateert in de eerste plaats dat de Brusselse Hoofdstedelijke regering inspanningen heeft geleverd om het aanleren van de tweede taal te bevorderen.

Zij is evenwel van oordeel dat de bewuste circulaires een bijzondere regeling invoeren betreffende het gebruik van de talen in de plaatselijke diensten. Die regeling kan echter slechts worden ingevoerd door de federale wetgever aangezien het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie "ratione materiae" niet bevoegd zijn om terzake een circulaire uit te vaardigen.

De Franse afdeling is zich anderzijds bewust van het feit dat een strikte naleving van artikel 21, §§ 2 en 5, van de SWT, geen aanleiding mag geven tot het ontwrichten van de Brusselse plaatselijke diensten die absoluut de continuïteit van de openbare diensten moeten garanderen (cf. VCT-advies 22.004 van 30 mei 1991).

Burgers die zich tot de Brusselse plaatselijke diensten richten, zouden immers geconfronteerd worden met diensten waarvan de werking en de organisatie ingevolge personeelsgebrek is

verstoord, terwijl burgers die zich elders in het land tot de plaatselijke openbare diensten richten, niet met dergelijke moeilijkheden zouden af te rekenen hebben. Daaruit zou, in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, een ongelijkheid inzake toegang tot de openbare diensten voortvloeien, die duidelijk in strijd is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Akte nemend van de inspanningen die door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering werden geleverd om het aanleren van de tweede taal te bevorderen, vraagt de Franse afdeling dat de plaatselijke overheden zich ertoe zouden inzetten om statutair personeel aan te werven dat voldoet aan de taalwetgeving, en dat de aanwerving van contractuelen de uitzondering zou blijven (cf. advies 22.004 van 30 mei 1991).

Gelet op alle gegevens van het dossier, is de Franse afdeling van oordeel dat het voor de VCT niet opportuun is gebruik te maken van haar subrogatierecht.

De Franse afdeling meent eveneens dat de VCT geen gebruik moet maken van de uitzonderlijke termijn van vijf jaar die haar gelaten wordt door artikel 58, laatste lid, van de SWT, om bij de Raad van State de nietigheid te laten vaststellen van administratieve handelingen die eventueel bij miskennis van de voornoemde wetten zouden zijn gesteld.

Zij verzoekt tenslotte de gewestelijke voorgedijoverheden, wanneer zij ertoe worden gebracht beslissingen betreffende contractueel personeel te sanctioneren, blijk te geven van soepelheid door rekening te houden met de bijzondere omstandigheden betreffende het engagement en de situatie van de betrokken dienst.

Tot besluit acht de Franse afdeling de klacht ontvankelijk en slechts gegrond voor zover de Brusselse Hoofdstedelijke Regering niet bevoegd is om, bij circulaire, de taalwetgeving betreffende de Brusselse plaatselijke diensten toe te passen.

MENING VAN DE LEDEN VAN DE NEDERLANDSE AFDELING

De klacht van 3 maart 2002 (dossier 34.061) gaat over het feit dat de circulaires van 3 december 1997 waarbij, op grond van het taalhoffelijkheidsakkoord van 28 november 1996, en onder bepaalde voorwaarden, aan contractuele personeelsleden van de plaatselijke besturen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, een termijn van twee jaar werd toegekend om te slagen voor SELOR-examens, met twee jaar werden verlengd bij brieven van 9 oktober 2000 aan de gemeenten, en van 6 november 2000 aan de OCMW's; concreet krijgen de contractuele personeelsleden die niet voor het taalexamen zijn geslaagd, een nieuwe termijn van twee jaar toebedeeld.

In haar advies 29.348E van 14 mei 1998, was de VCT tot het besluit gekomen dat de circulaires strijdig waren met artikel 21 van de bij koninklijk besluit van 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, aangezien het taalexamen moet worden afgelegd vóór de benoeming en niet erna.

Sinds 19 juli 2002 vervangen de nieuwe circulaires de richtlijnen van de circulaires van 1997 (die werden verlengd bij brieven van 9 oktober en 6 november 2000).

Tot besluit achten vier leden van de Nederlandse afdeling de klacht van 3 maart 2000 gegrond, maar achterhaald sinds de nieuwe circulaires van 2002.

Een lid van de Nederlandse afdeling is van mening dat uit onderzoek blijkt dat de aangeklaagde feiten, zowel wat de gemeentebesturen als de OCMW's betreft, correct zijn, en dat slechts een klein gedeelte van de benoemingen die door de vice-gouverneur werden geschorst door de toezienende voogdijoverheid werden vernietigd.

Aangezien de toezichthoudende annulatiebevoegdheid bovendien niet facultatief van aard is daar artikel 58, 2^e lid, van de SWT, de toezichthoudende overheid ertoe verplicht de in strijd met de wetten verrichte handelingen te vernietigen (RvS arrest nr. 57.144 van 20/12/1995), acht hij de klacht dan ook ontvankelijk en gegrond.

De klacht van 20 augustus 2002 (dossier 34.185) gaat over de nieuwe circulaires van 19 juli 2002 betreffende de taalhoffelijkheidsakkoorden, die werden gestuurd aan de plaatselijke besturen.

De Nederlandse afdeling constateert dat die circulaires, met verschillende modaliteiten, steunen op dezelfde basis als de voorgaande circulaires:

- naleving van het taalhoffelijkheidsakkoord van 28 november 1996;
- mogelijkheid tot het aanwerven van contractuele ambtenaren die nog geen taalexamens hebben afgelegd;
- verlening van een, op bepaalde voorwaarden vernieuwbare termijn van 2 jaar om te slagen voor de Selor-examens;
- verplichting, voor de personeelsleden die over die termijn beschikken, om een taalopleiding te volgen.

Net als de VCT in haar vroegere advies 29.348^E, herinnert de Nederlandse afdeling er derhalve aan dat het schriftelijk examen moet worden afgelegd vóór de benoeming; artikel 21, § 2, bepaalt immers m.b.t. elke kandidaat die dingt naar een ambt of betrekking in de plaatselijke diensten van Brussel-Hoofdstad, dat *"het toelatingsexamen voor iedere kandidaat een schriftelijk examen over de elementaire kennis van de tweede taal (omvat). Indien geen toelatingsexamen voorgeschreven wordt, moet de kandidaat, vóór zijn benoeming, aan een schriftelijk examen over dezelfde kennis onderworpen worden"*.

Het mondeling examen waarin wordt voorzien door artikel 21, § 5, van de SWT, moet worden afgelegd alvorens de betrokkene een betrekking bekleedt waarvan de titularis omgang heeft met het publiek. Dat artikel bepaalt immers dat *« niemand tot een ambt of betrekking kan benoemd of bevorderd worden, waarvan de titularis omgang heeft met het publiek, indien hij er niet mondeling van laat blijken door een aanvullend examengedeelte of door een bijzonder examen, dat hij een aan de aard van de waar te nemen functie aangepaste voldoende of elementaire mondelinge kennis bezit van de tweede taal »*. Zie in dat verband het advies 24.050 van 13 mei 1992.

Tot besluit oordeelt de Nederlandse afdeling dat de bewuste circulaire een regeling invoeren die afwijkt van de taalregeling waarin met betrekking tot de plaatselijke diensten van Brussel-Hoofdstad wordt voorzien door hoofdstuk III, afdeling III. Een dergelijke afwijkende regeling op het stuk van het gebruik van de talen in bestuurszaken in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, kan echter slechts worden ingevoerd door de federale wetgever.

Anderdeels blijkt uit de cijfers waarover de VCT op dit ogenblik beschikt, dat het systeem dat door de taalhoffelijkheidssakkoorden werd ingevoerd, de toestand niet heeft verbeterd.

Vier leden van de Nederlandse afdeling achten de klacht van 20 augustus 2002 ontvankelijk en gegrond op het stuk van de passages van de voornoemde circulaire van 19 juli 2002 die in strijd zijn met artikel 21, §§ 2 en 5 van de SWT.

Een lid van de Nederlandse afdeling acht de klacht eveneens ontvankelijk en gegrond maar is bovendien van oordeel dat de VCT, in het licht van de gegevens in het dossier, gebruik dient te maken van de bevoegdheden die haar krachtens artikel 61 § 8 van de SWT werden toegekend.

Hij is tenslotte van mening dat de VCT op basis van artikel 58, laatste lid, van de SWT, door de Raad van State de nietigheid moet laten vaststellen van de hierboven vermelde circulaire van 19 juli 2002 en de onwettige benoemingen die op basis van deze circulaire zijn gebeurd.

*
* *

Een afschrift van deze nota wordt gestuurd aan de Minister van Binnenlandse Zaken, aan de heer vice-gouverneur van het arrondissement Brussel-Hoofdstad, alsook aan de klager.

Met bijzondere hoogachting,

De Voorzitter,

A. VAN CAUWELAERT - DE WYELS